

Η ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ ΔΕΚΑΡΑ

Στο φίλο μου Ε.

«Όμορφη ήταν η θάλασσα. Ήπ' τ' απόβροχο μά- λιστα καταγάλαξη. Κυριακή κ' η μέρα. Κ' έτσι τὰ νησιωτικά, τρία τέσσερα, είχαν κατεβή στο λι- μάνι. Μιά κρυφή νοσταλγία τ' έφερε το νησιού τους και το όμορφο νησί τους φτονερά τους τώκυρσαν κάποια μεγάλα βουνα, τ' ούρανού στυλοβάτες, όμως τή θάλασσα κανένας δέν τους εμπόδιζε να τή χα- ρούν προ πάντων με μία βαρκούλα.

Πρώτος ο Νίκος τους είπε: Ε παιδιά, πέρνουμε μία βάρκα να συργιανίσουμε; Ο Κώστος είχε απλώση πιά το χέρι. Μία δεκάρα, έλεγε, για το λάδι της εκκλησίας; τέσσερες ήμαστε, από μία δεκάρα ο ένας και πιά θα πάρουμε κείνη τή μικρή τήν περιστε- ρούλα, άγρου και τί θρόμο έχει να κίνη.. έλα τις δεκάρες.

«Ο Λευτέρης όμως τους αντίκοψε. «Όχι, αφήστε. Ξέρω εγώ ένα καπητάνιο θά μάς τήν δώσει έτσι, χω- ρίς λεπτά άλλ' ως είναι βάντε έσπε από μία δε- κάρα να πάρουμε κάστανα.

Κ' εσύ, τούπ' ο Κώστος, θά βάνης τὰ δόντια.

—Τι πράξενος είσαι σύ, εγώ άφου θά τας βρω βάρκα. Τι άλλο θέλετε;

—«Ε, καλά, είπε ο Κώστος, βάνουμε έμεις για τὰ κάστανα, βρες εσύ τή βάρκα.

Αίγο ακόμα κ' ήταν όλοι μίς τή βάρκα.

—Τα άτιμα δέν ξεφλουδίζονται, έλεγε ο Λευτέ- ρης, κίώνα παραπονιάρης.

—Δέν ξεφλουδίζονται με τὰ δόντια του κανε, ο Κώστος γελαστός, θέλουν δεκάρα να ξεφλουδιστούν.

Τ' είναι τούτος, μωρέ! Σ' άματις και δέν είχα εγώ δεκάρα να δώσω.

—Μή θυμώνεις; δέ σ' λέμε ότι δέν είχες, μα κ' ή οικονομία ξέρεις είναι άγιο πράγμα.

—«Οικονομία, Λευτέρη» φώναζαν όλοι μαζί.

—«Ακου-άκου, έκανε ο Λευτέρης, τούτοις σε σκαζουν χωρίς να θελης, βρε γιατί είστε μουρλοί, δέ θελά δώσετε παράδες για τή βάρκα πέτε ότι τις πλέρωσα εγώ.

—Τι, σου γύρεψε παράδες ο καπητάνιος; τόν ρώ- τηξεν ο Νίκος.

—«Όχι, αλλά δέν ξέρεις τί γίνεται. Το καράβι τήν είχε τή βάρκα δεμένη στην πρώτη πίσω και στο μάλο και πήγα γώ και τήν πήρα.

άνω. «Όστε ο κ. Διευθυντής του τύπου ζητεί φα- νερά τήν παρανομίαν και λέγει προς τον κ. Καλο- γερόπουλον: — Δέν βλέπεις, κ. ύπουργέ, παρανομή- σατε και όλίγον εγώ έχω τόσην έπιρροήν ώστε με- θαύριον όταν έλθουν οι κ.κ. βουλευταί εγώ σας υπό- σχομαι ότι θα ένεργήσω δια του τύπου να σας άμνη- στεύσουν, να σας δώσουν, επί το άγγλικώτερον, bill d'indemnité».

Η ΚΥΡΑ ΡΗΝΗ

(Άχαρνανία)

«Η κυρά Ρήνη ήτανε μετ' όμορφη κοπέλλα, και καθότανε σ' αυτό τό βουνό, και πριν να χτισθή τό κάστρο. Δύο βασιλόπουλα τήν άγαπούσανε, ο 'Ανήλιαγος κι' ο Γυφτάκης. Αύτην ής ή καρδιά πιά ήθελε τόν 'Ανήλιαγο, γιατί ήταν όμορφος, μά έλα πού φοβότανε και τό Γυφτάκη, πού ήταν παλληκαράς. Τό λοιπόν έπειδή και δέν ήξερε ποια- νού να δώση τήν καρδιά της, τους είπε να κόνουνε άπί ένα μεγάλο κατόρθωμα: ο Γυφτάκης να χτίση τό Κάστρο με τους πύργους, με τὰ παλάτια του, με όλα του, κι' ο 'Ανήλιαγος, περνώντας κάτω άπ' τή γή, να φέρη 'ς τό βουνό τό νερό της λίμνης τ' 'Αγγελοκάστρου, κι' όποιος τελειώση πρώτος τή δουλειά του, εκείνον θ' άγαπήση. Ο Γυφτάκης άρχίνησε να χτίζη τό Κάστρο με χιλιάδες μαστό- ρους και μαστορόπουλα και σέ δύο χρόνια τό μπήτισε με όλα του τὰ κατάρτια. Ήταν πιά ή μέρα για να παραδώση τὰ κλειδιά; τήν κυρά Ρήνη, κι' αύτή ήτανε θλιμμένη, πού δέν είχε μάθη τί άπόκανε ο 'Ανήλιαγος, κι' όλοι τό λέγαν πώς θα πνίγηκε πολεμώντας να φέρη τό νερό. Ο Γυφτάκης καταχαρούμενος πιά έκνε τραπέζι 'ς όλους τους μαστόρους, μεσ' 'ς τό μαρμαρένιο παζάρι του Καστρού κι' όλοι ήταν χαρά και γλέντι. Εά- φνου άκούεται μεσ' άπό τή γή, καταμεσής 'ς τό παζάρι, ένα βουητό, κι' άνοίγει με μιάς και πε- τειται ο 'Ανήλιαγος όξω: «Καλώς τὰ χαίρεστε, λέει, μά τραπέζι χωρίς νερό δέν γίνεται. Κ' εσύς όλόδροσο και καθάριο νερό άρχίνησε να σταλάξη. Ή κυρά Ρήνη τότε είπε πώς αύτός έτελειώσε πρώτος τή δουλειά, γιατί ο Γυφτάκης δέν τής είχε παραδώση τὰ κλειδιά άκόμη, κι' άγάπησε τόν 'Ανήλιαγο κι' ο φίλος μας ο Γυφτάκης έμεινε 'ς τὰ κρύα. Τότε κι' αύτός άπ' τό κακό του έχτισε άντικρύ άλλο κά- στρο, τό Γυφτόκαστρο, και πολεμούσε τάπάνω Κάστρο.

«Είναι ζηλευτή και αξιοθαύμαστος ή όμορφονία του άθηναϊκού τύπου εις τό ζήτημα του Λαχείου του Στόλου. Εις τὰ καιριώτερα των έθνικών ζητη- μάτων ύπάρχουν διαφωνία και γίνονται συζητήσεις και πολεμική μεταξ' των διαφόρων έφημερίδων: εις τήν έθνικήν πολιτικήν έν Μακεδονία, εις τόν όπλι- σμόν και τήν ένίσχυσιν του στρατού, διότι ύπεστη- ρίχθη και ή γνώμη ότι είναι περιττός και ο στρα- τός και ο στόλος, εις τήν κατασκευήν ή τήν μετα- σκευήν των θωρηκτών κτλ. κτλ. Εις τό μέγα έθνι- κόν όμως ζήτημα του να δοθή εις τόν κ. Τσαγκά- ρην, διευθυντήν του Πρακτορείου των Έφημερίδων, τό μονοπώλιον του λαχείου αι έφημερίδες ούτε δια- φωνούν ούτε συζητούν: διότι και όταν εκείνος ούδε- μίαν έγγύησιν κατέβαλλεν εις τό δημόσιον δια μ- νοπωλιον άρροών εις εκατομμύρια δραχμών, και τότε αι έφημερίδες τόν άνεκήρυττον έθνικόν ευεργέτην και δημιουργόν του έθνικού μας στόλου και τώρα πάλιν, ότε ο ίδιος συνειδών τό άτοπον τής έλλεί- ψεως έγγύησεως προσφέρεται να δώση τό σπήτι του... δι' ύπόθεσιν διαχειρίσεως τριών εκατομμυρίων δραχ- μών, αι έφημερίδες άπορροσι με τοιαύτην αυτοθυ- σίαν και αυταπαρνήσιν, ήν δεικνύει μόνον και μόνον ύπερ τής κυανολέου ο έθνικός άνήρ, ένω ή κυβέρ- νησις είχε καθήκον να τόν παρακαλέση να αναλάβη αυτό τό μέγα βάρος. Κατόπιν τούτων είναι εύνόη- τον τό ότι και ο κ. Τσαγκάρης έχει τήν μετριο- φροσύνην, έν τέλει τής προς τόν ύπουργόν άναφορής του δι' ής άντι πινακίου φακίς ζητεί τό μονοπό- λιον, να γράφη ότι «Εγώ μόν εξεπλήρωσα τό κα- θήκόν μου» κτλ.

«Και περί μίαν τής αξιοθρηνην καταστάσεως του άθηναϊκού τύπου, ήτις δύναται να έχη, και έχει μεβαίως, και έν τω μέλλοντι έτι μάλλον θά έχη, επιβλαβεστάτην έπιρροήν επί των έθνικών συμπε- ρόντων, δέν είναι νύν του προκειμένου. Περιοριστώ- μεν ειδικώς εις τὰ του λαχείου. Ο κ. Τσαγκάρης δια τής έπιμόνου άπαιτήσεως του και του θορόδου τόν όποιον ύποκινεί δια των άργάνων του ζητεί ού- δέν πλέον ούδέν έλαττον ή να παρανομήση ο ύπουρ- γός. Ζητεί δηλαδή να τω δίδεται προμήθεια 10 ο)ο, ένω αύτη, κατά τόν Νόμον, δίδεται εις τας ά- νεγνωρισμένας Τραπεζάς: και δεύτερον, να μη δι- καιούται τό Δημόσιον να πωλή εις κανένα άλλον γραμματία του λαχείου, ένω ο Νόμος ρητώς κειλεί ότι οίς δήποτε ιδιώτης θελήση δικαιούται να λαμ- βάνη παρά του Δημοσίου Ταμείου γραμματία, με προμήθειαν 5 ο)ο, άμα αγοράζει 20 γραμματία και

δέν τὰ εξετασε όπως έπρεπε, με σωστή μέθοδο κι από άρχή σωστή κ' έτσι παίρνοντας πιά τόν κατή- φορο, παρνοει στο τέλος όσα λέει ο Πάουλ για τή γερμανική γλώσσα, κ' έφτασε έτσι και καταστά- λαζε στάπιστευτο, στο σοφό συμπέρασμα ότι, δέν πειράζει, ά; μήν τή μιλάει κανείς σε κάθε περι- σταση τής ζωής του, ως τή μιλάνε μερικοί και μάλι- στα όχι πάντα τήν καθαρεύουσα, δέν τήν εμπόδιζε: αυτό να είναι διάλεκτος φυσική και δη ή επικρατε- στέρα. Και για να πετάξει από πάνω του ο κ. Σκιας τής γνώμης του τό βάρος, όποιος δέ συμφωνεί, λέει, ως κοτήσαι να τὰ βάλει με τόν Πάουλ πού γράφει ότι πουθενά δέ μιλιέται ή καθαρωτάτη γερμανική. Τή μέθοδο αύτην ή λογική δέν τήν ξέρει, δέν ει- ναι ούτε έπαγωγική ούτε παραγωγική, ούτε άπα- γωγική. Είναι ως τόσο μία μέθοδο κι αύτή, είναι ή μέθοδο ή θεολογική. Κι από τή μέθοδο, καταλα- βαινετε τί σοβαρά θα είναι και τὰ επιχειρήματα πού άπ' αύτην πηγάζουν. Ορίστε και παράδειγμα. «Όμοίως ζωντανή πρέπει να καλήται (κι ο λόγος πού πρέπει να καλήται, είναι ή παρανόηση εκεί- νων πού λέει ο Πάουλ για τή γερμανική γλώσσα) και πάσα διάλεκτος τήν όποιαν αριθμός τις άνθρώ- πων (έστω και όχι πάντοτε (!)) μεταχειρίζεται οικειότερον πάσης άλλης: είτε ένδιαθέτως διαλογι-

ζόμενος είτε εκφράζων τὰ ίδια διανοήματα» (*). Είν' επιχείρημα πού και πάρα πάνω τάνταμώσκαι πρέπει μάλιστα να του χρωστούμε και χάρη, γιατε αυτό έγινε άφορμή να ιδούμε πόσο καλά κι καλά ο τόν Πάουλ ο κ. Σκιας. «Ας τό εξετάσουμε και τώρα τό φοβερό αυτό επιχείρημα. Τι άποδειχνει; Πρό πάντων ότι έπρεπε στην εισαγωγή του βιβλίου του εκεί πού λέει πώς: «άπό τινος χρόνου άσχολεϊται εις τήν μελέτην του γλωσσικού ζητήματος» έπρεπε ο κ. Σκιας να μήν ξεχάσει να κολλήσει στο «άσχο- λεϊται», για να δείξει και τό πώς «άσχολεϊται», τό έπίρρημα άτυχώς. Οί άνθρωποι αυτοί πού μεταχει- ρίζονται όχι πάντοτε τήν καθαρεύουσα, πού τή με- ταχειρίζονται σε μετρημένες περιστάσεις, και πού ακόμα και τότε καθαρή δέν τήν μεταχειρίζονται, —γιατι μήν ξεχνάτε πώς ή γλώσσα είναι οργανισμός και πώς δέν άρκει να μεταχειρίζομαι τις λέξεις μιας γλώσσας, έστω και με τή μορφή τους άχάλαστη, για να πώπως τή μιλάω — οι άνθρωποι λοιπόν αυ- τοί είναι άνθρωποι γραμματισμένοι, διαβασμένοι, ο- πως θέλετε πέστε τους, και μεταχειρίζονται τήν κα- θαρεύουσα — όχι καθαρή — σε ζητήματα επιστημονι- κά, φιλοσοφικά, πολιτικά κτλ. Τή μεταχειρίζονται δηλ.

(*) Σελ. 404

μονάχα εκεί, όπου τους τήν έδωσε όχι ή παράδοση, αλλά τό σχολίο, τό βιβλίο, ή φημερίδα. Ορίστε τι δείχνει τό φοβερό επιχείρημα, όταν κανείς προσεχτικώτερα τό κοιτάζει. Και λοιπόν, αν άντις στην καθαρεύουσα, μελετούσε κανείς βιβλία γιατρικά άξαφνα γραμμένα σ' άλλη γλώσσα, καθώς στα γαλλικά, χωρίς ποτέ του να χει μελετήσει βι- βλία τής επιστήμης αύτης στην καθαρεύουσα γραμ- μένα, «τήν γαλλικήν βίβλια γλώσσαν θά μεταχειρί- ζετο οικειότερον πάσης άλλης είτε ένδιαθέτως δια- λογιζόμενος περι τής επιστήμης αύτης, είτε κ.τ.λ.» χωρίς όμως γι' αυτό να πάψει ή δημοτική, να είναι ή γλώσσα του. Κ' έτσι άκόμη αν στο σχολίο, στο βιβλίο, στη φημερίδα δέν είχε τόπο ή καθαρεύουσα, μόν ειτανε ττή θέση της ή δημοτική, θά χανόντου- σαν και οι μετρημένες, οι δορισμένες εκείνες περιστά- σεις τό «ένίοτε» του κ. Σκιας, πού αριθμός τις άν- θρώπων μεταχειρίζεται τήν καθαρεύουσα οικειότερον πάσης άλλης είτε κτλ.». ένω άδύνατο είναι τό σχολίο, τό βιβλίο, ή φημερίδα με τήν καθαρεύουσα να φέρει τάντίθετο άποτέλεσμα, να κατορθώσει δηλ. να μεταχειρίζεται όχι πιά «ένίοτε» αλλά πάντοτε, σε κάθε περίπτωση, έστω και μόνον αριθμός αύτός ο τις των ανθρώπων τήν καθαρεύουσα. Να ή δια- φορά τής γλώσσας πού είναι φυσική και τής γλώσ-